



LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Kodas 124111348, T. Vrublevskio g. 6, LT-01143 Vilnius, tel. (8 5) 261 6063, faksas (8 5) 261 5366,
el. p. bendras@lsa.lt, atsisk. sąsk. LT287044060001377867 AB SEB bankas, banko kodas 70440

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai
Kopija:
LR Vyriausybei

2020-05-22 Nr. SD (15) - 344

Į 2020-05-14 Nr.(19.1E-33) STAP- 357

DĖL SOCIALINIŲ PASLAUGŲ ĮSTATYMO KEITIMO PROJEKTO

Lietuvos savivaldybių asociacija išnagrinėjo Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo pakeitimo projektą ir Lietuvos Respublikos Administracinių nusižengimų kodekso 107, 589 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą ir, apibendrinusi iš savivaldybių gautą nuomonę, teikia šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Papildyti įstatymo 13 straipsnio 7 dalies pakeitimą. Jame nurodoma, kad savivaldybė informuoja Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją ir gyventojus apie **jus teritorijoje** teikiamas socialines paslaugas, savo interneto svetainėje viešina informaciją *apie visas jos teritorijoje veikiančias socialinių paslaugų įstaigas, šiose įstaigose teikiamas socialines paslaugas, šių paslaugų kainą ir vietų skaičių*.

Savivaldybės pažymi, kad savivaldybių teritorijoje veikia ne tik savivaldybių, bet ir ministerijos pavaldumo valstybinės globos įstaigos, NVO, privatūs paslaugų teikėjai, vykdomi SADM ir kitų rėmėjų finansuojami NVO socialinių paslaugų projektai.

Įpareigojimas dėl informavimo negali būti vienašališkai taikomas tik savivaldybėms, nes savivaldybės turi galimybę valdyti informaciją apie jų teritorijoje teikiančius socialinių paslaugų teikėjus tik tokia apimtimi, kiek turi sutartinių įsipareigojimų su jais (pvz. finansuojant per projektines veiklas, perkant paslaugas LR viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka).

Nesant įstatyminių įpareigojimų socialinių paslaugų įstaigoms, kad savivaldybėms praneštų apie savo veiklą, paslaugų kainas, laisvas vietas ir nesant jokių sankcijų dėl tokios informacijos nepateikimo, siūlomų Įstatymo projekto nuostatų savivaldybės negalės įgyvendinti.

Atkreipiame dėmesį, kad SADM pavaldumo **valstybinių globos įstaigų paslaugų** kainas ir vietų skaičių tvirtina Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Ministerija yra pavedusi viešinti šią informaciją Neįgaliųjų reikalų departamentui, kuris išduota siuntimus į šias įstaigas ir kontroliuoja nuolat besikeičiančią informaciją apie vietų skaičių valstybinėse globos įstaigose. Reikėtų nedubliuoti, o **suderinti valstybinių įstaigų informacijos teikimo tvarką su siūloma atsakomybe savivaldybėms**. Atkreipiame dėmesį, kad apie savivaldybės teritorijoje pradėjusią veikti naują socialinės globos įstaigą, dažniausiai savivaldybė sužino gavusi pranešimą iš Globos įstaigų priežiūros departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, tačiau iš Departamento gautoje informacijoje nėra jokios kitos informacijos - tik licencijos numeris ir paslaugų rūšis.

Pagal galiojančius teisės aktus suaugę žmonės gali rinktis stacionarią globos įstaigą visoje Lietuvoje, nebūtinai tos savivaldybės teritorijoje, kurioje jie gyvena, todėl informacija aktuali apie visas šalyje veikiančias socialinės globos įstaigas.

Savivaldybėms neteikiama informacija iš įstaigų, kuriose apgyvendinami asmenys privačiu susitarimu - be savivaldybių žinios ir be savivaldybių nukreipimų, nes privačios įstaigos ir kitos socialinių paslaugų įstaigos neturi įteisintos pareigos informuoti savivaldybę apie tai, kas reikalaujama skelbti savivaldybėms interneto svetainėje.

Taigi, kad gyventojai gautų jiems rūpimą informaciją savivaldybių interneto svetainėse nepakanka tik savivaldybėms įrašyti pareigą informuoti – reikia reglamentuoti ir informacijos pateikimo savivaldybėms iš kitų įstaigų tvarką.

Siūlymas: Papildyti šį punktą įrašant, kad socialinių paslaugų įstaigos savo interneto svetainėse skelbtų informaciją apie teikiamas socialines paslaugas ir būtų įpareigosios periodiškai teikti informaciją savivaldybėms apie šiose įstaigose teikiamas socialines paslaugas. Kadangi vietų skaičių ir kainas valstybinėse socialinės globos įstaigose skelbia Neįgaliųjų reikalų departamentas vieną kartą per savaitę, savivaldybių internetų svetainėse pakaktų nurodyti Departamento svetainės adresą, kuriame būtų pateikiama valstybinių globos įstaigų informacija.

Siūlome taip pat įrašyti, kad socialinės globos įstaigos būtų įpareigosios savo interneto svetainėse skelbti informaciją apie licencijų išdavimą, sustabdymą, panaikinimą, kad savivaldybės turėtų pilną reikalingą informaciją.

Savivaldybių nuomone, būtina taip pat pritaikyti SPIS sistemą, kad joje būtų duomenų bazė, kurioje būtų galima rasti informaciją apie globos įstaigas (adresas, vietų skaičius, licencijos rūšis).

2. Koreguotina 13 str. pakeitimo nuostata: ***„Paašškėjus, kad savivaldybės teritorijoje veikiančioje socialinės globos įstaigoje socialinė globa teikiama neturint licencijos ar nesilaikant licencijuojamos veiklos sąlygų, savivaldybė apie tai nedelsiant informuoja Socialinių paslaugų ir priežiūros departamentą“.***

Suprantama, kad visi LR asmenys, sužinoję apie **galimai** neteisėtą įstaigos veiklą, privalo apie tai pranešti atitinkamoms institucijoms. Tačiau savivaldybės neturi jokių teisinių svertų konstatuoti neteisėto socialinės globos paslaugų teikimo. Savivaldybės neišduoda globos įstaigoms licencijų ir nevykdo socialinės globos paslaugų kokybės kontrolės, netikrina, ar globos įstaiga laikosi licencijuojamos veiklos sąlygų. Šią funkciją vykdo Globos įstaigų priežiūros departamentas prie SADM. Savivaldybės, neturėdamos sutartinių santykių su konkrečia socialinės globos įstaiga nevaldo informacijos ir nežino apie jų licencijos sąlygas (pvz. keliems asmenims gali būti teikiama socialinė globa), ši informacija nėra viešai prieinama, todėl siūlomo įpareigojimo tokiais atvejais savivaldybės negalėtų įgyvendinti.

Siūlymas: Siekiant, kad teisės akto praktinis taikymas būtų aiškesnis, žodį „Paašškėjus“ siūlome keisti į tikslesnę ir suprantamesnę formuluotę „Savivaldybės administracijai gavus informaciją apie tai, kad įstaigoje **galimai** teikiama socialinė globa neturint licencijos...“

3.Dėl Įstatymo 19 straipsnio pakeitimo. Pagal šiuo metu galiojančio LR socialinių paslaugų įstatymo 2 straipsnio 10 dalį, prie Socialinių paslaugų įstaigų priskiriami **socialinės paslaugas teikiantis** Lietuvos Respublikoje ar kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje arba kitoje Europos ekonominės erdvės valstybėje įsisteigęs **juridinis asmuo ar kita organizacija, jų padalinys**, atitinkantys šiame įstatyme nustatytus reikalavimus. Taigi, socialinių paslaugų įstaiga laikytina ir nevyriausybine organizacija, jei ji teikia socialines paslaugas ir turi galiojančiame Socialinių paslaugų įstatyme nurodytus darbuotojus. Pagal siūlomą reglamentavimą keliami papildomi reikalavimai tokios įstaigos vadovui dėl profesinės kompetencijos tobulinimo ir profesinės veiklos vertinimo, kuriuos vėliau nustatys socialinės apsaugos ir darbo ministras. Nesant profesinės kompetencijos tobulinimo ir veiklos vertinimo reglamentavimo, sudėtinga pasisakyti dėl siūlomų nuostatų tikslingumo, tačiau savivaldybės atkreipia dėmesį, kad turėtų būti atsižvelgta ir į tai, kad LR veikia ir nedidelės organizacijos, priskirtinos socialinių paslaugų įstaigoms, vykdančios tik vieną tikslinę socialinę veiklą, dalis jų veikia savanorystės pagrindais, todėl pertekliniai ar nepagrįstai aukšti reikalavimai tokio pobūdžio įstaigoms nėra tikslingi ir gali įtakoti jų veiklos nutraukimą. Taip pat iš pateiktų nuostatų formuluotės nėra aišku, kokias teises pasekmes (ypač ne valstybės ir savivaldybės socialinių paslaugų įstaigose) sukels šio straipsnio nuostatų nevykdymas. Pažymėtina, kad numatyti reikalavimai, kad Socialinės globos įstaigos vadovas privalo turėti aukštąjį išsilavinimą ir būti nepriekaištingos reputacijos, kaip tai apibrėžta Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatyme, nėra taikomi darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, o įstaigos vadovas ir yra asmuo, dirbantis pagal darbo sutartį.

4.Keistinas 21 straipsnio pakeitimas. Nustatoma savivaldybei pareiga pasirūpinti visoje jos teritorijoje veikiančiose socialinės globos įstaigose prižiūrimais asmenimis, nustačius, kad socialinę

globą teikia įstaiga, neturinti licencijos. Pažymime, kad savivaldybės teritorijoje veikiančioje socialinės globos įstaigoje paslaugas gali gauti asmenys iš visos Lietuvos. Pagal teisės aktus savivaldybė yra atsakinga už savo gyventojams teikiamas paslaugas. Todėl savivaldybių nuomone, savivaldybė turėtų pasirūpinti tik jos siūstų asmenų interesais, o ne ir kitų savivaldybių siūstais asmenimis, nes viena savivaldybė nebūtų pajėgi to padaryti. Savivaldybės neturi tokių resursų ir galimybių vienu metu užtikrinti dideliame socialinių paslaugų gavėjų skaičiui paslaugų, todėl kiekviena savivaldybė, o ne ta, kurioje teritorijoje įstaiga yra įsisteigusi, turi spręsti jos apgyvendintų asmenų tolimesnius socialinių paslaugų teikimo tęstinumo klausimus.

Ši nuostata prieštarauja ir siūlomoms 24 straipsnio 11 dalies pakeitimams.

5. Kartojasi ta pati nuosta 21 straipsnio 4 dalies papildyme ir 24 straipsnio 11 dalies pakeitime. Galiojančiame įstatyme yra nuostata, kad „11. Socialinės globos įstaiga kartu su sprendimą dėl socialinės globos skyrimo priėmusia savivaldybe ir **Socialinės apsaugos ir darbo ministerija** privalo imtis visų įmanomų priemonių, kad, atsisakius išduoti licenciją, sustabdytų ar panaikintų licencijos galiojimą, būtų apsaugoti socialinių paslaugų gavėjų interesai ir užtikrintas jiems reikalingų socialinių paslaugų tęstinumas kitoje socialinių paslaugų įstaigoje“.

Savivaldybės nesutinka ir nesupranta, kodėl projekte **visų problemų sprendimą dėl paslaugų gavėjų interesų užtikrinimo** atsisakius išduoti licenciją, sustabdytų ar panaikintų licencijos galiojimą, norima palikti **spręsti tik savivaldybėms, nedalyvaujant nei Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, nei Departamentui, atsakingam už licencijavimą ir globos įstaigų veiklos kontrolę**. Praktika parodė, kad panaikinus privačiai įstaigai licencijos galiojimą, iškyla daugybė problemų, susijusių tiek su patekimu į įstaigą, dokumentų gavimu, tiek su gyventojų perkėlimu, tolesne įstaigos veikla, įstaigos bankroto skelbimu ir kt. Tokiu atveju, iškilančių problemų sprendimas yra labai sudėtingas ir iškilusios kai kurių atvejų problemos dar iki šiol nėra iki galo išspręstos, nors į jų sprendimą įsijungė ne tik Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, departamentas, savivaldybės, bet ir kitos ministerijos pakviestos institucijos. Todėl ministerijos ir departamento nusišalinimas nuo su licencijavimo nutraukimu susijusių problemų sprendimo **yra nepateisinamas**. Atvirkščiai, iš įvykusių atvejų patirties, būtina projekte reglamentuoti aiškią tokių situacijos sprendimo eigą įtraukiant į sprendimą ne tik ministeriją, bet ir kitas reikalingas institucijas.

6. Dėl 24¹ straipsnio pakeitimo. „6) duomenis apie teikiamas socialinės globos paslaugas asmenims, apsigyvenusiems įstaigoje privačiu susitarimu, teikti SPIS ir informuoti socialinės paslaugos gavėjo paskutinės gyvenamosios vietos savivaldybę apie jiems teikiamas socialinės globos paslaugas.“

Nėra galimybių įgyvendinti šios nuostatos, nes SADM administruojamoje programoje savivaldybės negali suvesti duomenų apie paslaugų teikimą į duomenų bazę, kai asmuo privačiai susitaria su globos įstaiga. Dėl duomenų teikimo privačiu susitarimu, ministerija turėtų įpareigoti teikti duomenis į SPIS ne savivaldybes, o privačias globos įstaigas, kurioms išduoda licenciją privačiai veiklai.

7. Savivaldybės siūlo inicijuoti ir kitus įstatymo pakeitimus, kad tam tikras paslaugas galėtų teikti ne tik socialinių paslaugų įstaigos, bet ir fizinis asmuo, kuris veiklą galėtų vykdyti pagal individualią veiklą ir atitiktą atitinkamas paslaugas teikiantiems darbuotojams nustatytus reikalavimus. Pažymėtina, kad toks poreikis yra sąlygotas skirtingų savivaldybių ypatumų, ypač jei kalbame apie kaimiškąsias nutolusias vietas, kuomet gerokai toliau nuo savivaldybės centro, kaimuose yra tik keletas gyvenamųjų namų ir gyvena asmenys (senjorai, asmenys su negalia, neturintys artimųjų), kuriems reikalinga pagalba.



Direktorė

R. Žakaitienė